

ДОСВІД ЛІКУВАННЯ ТЕЛЯТ ХВОРИХ НА КРИПТОСПОРИДІОЗ

Г.А.Зон, професор, Л.Б.Івановська, доцент, Сумський національний аграрний університет

Вступ. Хвороби шлунково-кишкового тракту телят, які проявляються діареєю, посідають перше місце в період постнатального розвитку тварин. До недавнього часу вважалося, що збудниками шлунково-кишкових хвороб молодняка є переважно бактерії (ешерихії, сальмонели) та віруси (рота-, корона- і парвовіруси), але наприкінці минулого століття підтверджено, що причиною розладу діяльності шлунково-кишкового тракту та захворювання на гастроентерит в багатьох випадках можуть бути найпростіші, зокрема – криптоспоридії [1-6, 8].

Проблема криптоспоридіозу молодняка існує не тільки в господарствах України, але і в країнах як близького, так і далекого зарубіжжя [8]. Останнім часом частіше почали реєструвати спалахи криптоспоридіозу серед людей, що викликає занепокоєння і спонукає потребу уважного вивчення ураженості цим хворих сільськогосподарських тварин як можливого джерела збудника інвазії у людей [7].

Матеріали і методи. Роботу виконували в господарстві Сумської області, де утримувалися телята 1-60 денного віку. В роботі використані: метод епізоотологічного обстеження та аналізу, клінічний, лабораторний, патологоанатомічний та статистичний методи.

Результати досліджень. *Клінічний прояв* криптоспоридіозу спостерігали у молодняка з 3 до 30-денного віку (найчастіше з 3-х до 21-денного віку). Для підтвердження клінічного діагнозу проводили *копрологічні дослідження* методом флотації за загальноприйнятою методикою та фарбування нативного мазка фекалій за методом Романовського-Гімзе з наступною мікроскопією у 10 полях зору мікроскопа при збільшенні 90х7. Інтенсивність інвазії складала в середньому 5-7 ооцист криптоспоридій в одному полі зору. Екстенсивність інвазії складала

71.4%. Одночасно проводили експрес-тест з використанням набору Fassisi BoDia (виробництва Німеччини), який призначений для паралельного виявлення в пробірці поодиноких і змішаних антигенів, характерних для рота- і коронавірусів, кишкової палички K99 і *Cryptosporidium* в фекаліях телят при явищах діареї (неонатальному проносі телят). Згідно результатів тесту було підтверджено, що причиною захворювання телят є *Cryptosporidium*, антигени яких були виявлені і в фекаліях 23,8% телят. *При патологоанатомічному розтині* теляти, що загинуло, спостерігали яскраво виражені явища ексікозу, у тонкому відділі кишечника (в голодній та клубовій кишках) реєстрували явища катарального запалення. Також відмічали запалення мезентеріальних лімфатичних вузлів, венозний застій та дистрофічні явища в печінці, селезінці, нирках. *Патогістологічно* виявили паразитів, що уражали слизову оболонку тонкого відділу кишечника, викликали зміни переважно біля основи крипт клубової кишки, та товстого відділу кишечника (ободової, сліпої кишок). Уражені ворсинки втрачаючи келихоподібні клітини, злипалися одна з одною. *Для лікування* хворих телят з ознаками діареї призначали голодну дієту, одночасно в якості підтримуючої терапії внутрішньовенно вводили розчин дюфолайту протягом 3-х діб по 30 мл на 5 кг маси тварини. З лікувальною метою перорально одноразово призначали суспензію 5% байкокса в дозі 3 мл суспензії на 10 кг маси тварини, що в якості діючої речовини містить толтразурил. Байкокс використовували разом з препаратом бімастат, який вводили перорально двічі на добу впродовж 5 діб в дозі 4 мл суспензії на 10 кг маси тіла тварин. В подальшому для профілактики криптоспоридіозу 5% суспензію байкосу призначали телятам на другий день після народження. Також використовували пробіотик БіоПлюс 2Б (1 раз на добу 5 діб в дозі 3 г/голову індивідуально з кормом) та випоювали електроліт пектосіл С (60 г на 1,5-2 л теплої води на 2 прийоми) двічі на добу протягом 3 діб.

При застосуванні наведеної схеми лікування ознаки хвороби (відсутність апетиту, спрага, розлад шлунково-кишкового тракту, посилена перистальтика кишечника, болючість при пальпації в ділянці живота) зникали вже на 4 добу, телята були більш жвавими, починали споживати корм. Екстенсивність

запропонованої схеми лікування становила 100%.

Висновки. 1. Клінічний прояв криптоспоридіозу характеризувався діареєю, швидким зневодненням організму, моноінфекцією з гострим перебігом.

2. Доведена діагностична цінність як рутинної діагностики (знаходження ооцист збудника в фекаліях), так і використання експрес-тесту Fassisi BoDia для виявлення антигенів *Cryptosporidium* в фекаліях при явищах діареї.

3. Застосування терапевтичної схеми, що включала байкокс 5% разом з бімастатом, застосування дюфалайту, пробіотик БіоПлюс 2Б та електроліт пектосіл С дозволило вже на 4 добу позбутися клінічних симптомів, а на 7 добу і збудника криптоспоридіозу в фекаліях дослідних тварин.

Література

1. Бейер Т.В. Криптоспоридиоз животных /Т.В.Бейер //Ветеринария. – 1986. - №10.- С.42-45.
2. Бородай А.Б. Криптоспоридіоз як один з факторів діареї у телят //Матеріали НПК паразитоценологів. – К., 1999. – С.22-23.
3. Бородай А.Б. Епізоотологічні особливості криптоспоридіозу телят /А.Б.Бородай //Вісник Полтавського ДСІ. – Полтава, 2000.- Вип.4. – С.129-130.
4. Бородай А.Б. Деякі питання патогенезу криптоспоридіозу телят /А.Б.Бородай, І.С.Дахно //Ветеринарна медицина України. – 2002. – В.5.- С.42-43.
5. Васильева В.А. Криптоспоридиоз животных /В.А.Васильева, Л.А.Набайкина //Ветеринария. – 1995. - №10. – С.31-32.
6. Васильева В.А. Методические рекомендации по диагностике, лечению и профилактике криптоспоридиоза новорожденных животных /В.А.Васильева, Л.А.Набайкина. – сарапнск, 201. – 25 с.
7. Gradus M.S. Cryptosporidium and public health: from watershed to water glass /M.S.Gradus //Clin. Microbiol. Newsletter. – 2000.- Vol.22.- P.25-32.
8. Nooruddin M. Role of Cryptosporidium in calf diarrhea /M. Nooruddin, D.K.Sarma //Livestock Adviser. – 1987. – T.12, N7. – P.49-51.